YOSHLAR BANDLIGINI TA’MINLASH VA TADBIRKORLIK TASHABBUSLARINI RIVOJLANTIRISHDA KICHIK BIZNESNING IQTISODIY AHAMIYATI

Alixonova Muharramxon Oyatilla qizi

Farg‘ona davlat universiteti talabasi

E-mail: alixonovamuharramxon45@gmail.com

Annotatsiya: *Maqolada kichik biznesning yoshlar bandligini ta’minlash va tadbirkorlik tashabbuslarini rivojlantirishdagi iqtisodiy ahamiyati tahlil qilinadi. Kichik biznesning yangi ish o‘rinlari yaratish, aholi daromadini oshirish, hududlarni rivojlantirish va iqtisodiyotni diversifikatsiya qilishdagi o‘rni yoritilgan. Shuningdek, yosh tadbirkorlarni qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari hamda amaldagi muammolar va ularni hal etish yo‘nalishlari bo‘yicha takliflar berilgan.*

Kalit so‘zlar: *kichik biznes, yoshlar bandligi, tadbirkorlik, startap, ish o‘rinlari, iqtisodiy o‘sish, moliyaviy qo‘llab-quvvatlash.*

Kirish

Bugungi kunda yoshlar bandligini ta’minlash har bir davlat iqtisodiy siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Yoshlar – jamiyatning eng faol, yangilikka intiluvchan va kelajak taraqqiyotining asosiy harakatlantiruvchi kuchidir. Biroq mehnat bozoriga yangi kirayotgan yosh mutaxassislar ko‘pincha ish tajribasining yetishmasligi, malaka va talab o‘rtasidagi nomutanosiblik hamda bo‘sh ish o‘rinlarining cheklanganligi kabi qiyinchiliklarga duch keladi.

Shunday sharoitda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik yoshlarni ish bilan ta’minlashning eng samarali va tezkor vositalaridan biriga aylanadi. Kichik biznes subyektlari kam kapital talab qiladi, o‘zgaruvchan bozor sharoitiga tez moslashadi va mahalliy resurslardan unumli foydalanish imkonini beradi. Shu bois mazkur sohani rivojlantirish nafaqat iqtisodiy o‘sish, balki ijtimoiy barqarorlikni ta’minlash nuqtayi nazaridan ham dolzarbdir.

1. Kichik biznesning iqtisodiy mohiyati

Kichik biznes – mulkchilik shaklidan qat’i nazar, xodimlar soni, yillik aylanmasi va faoliyat turi bo‘yicha qonunchilikda belgilangan mezonlarga javob beradigan tadbirkorlik subyektlari majmuidir. U bozor iqtisodiyotining muhim bo‘g‘ini sifatida raqobat muhitini shakllantiradi, iste’molchilarning turli ehtiyojlarini qondiradi va yirik korxonalar bilan hamkorlikda sanoat kooperatsiyasini rivojlantiradi.

Kichik biznesning iqtisodiy ahamiyati quyidagi asosiy yo‘nalishlarda namoyon bo‘ladi:

– yangi ish o‘rinlarini yaratish va aholi bandligini oshirish;

– aholi daromadi va farovonligini oshirishga ko‘maklashish;

– yalpi ichki mahsulot hamda byudjet daromadlariga hissa qo‘shish;

– hududlarni, ayniqsa, qishloq joylarni jadal rivojlantirish;

– innovatsiyalar va yangi texnologiyalarni joriy etish;

– iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish va importni o‘rnini bosish.

2. Yoshlar bandligini ta’minlashda kichik biznesning o‘rni

Kichik biznes yoshlar uchun ikki yo‘nalishda imkoniyat yaratadi: birinchidan, yosh mutaxassislar mavjud kichik korxonalarda ish bilan ta’minlanadi; ikkinchidan, ular o‘z biznesini boshlab, boshqalar uchun ham ish o‘rni yaratuvchiga aylanadi. Natijada ishsizlik darajasi kamayadi, yoshlarning iqtisodiy mustaqilligi ortadi va ijtimoiy faolligi kuchayadi.

1-rasmda kichik biznesning yoshlar bandligiga ta’sir etuvchi asosiy yo‘nalishlari keltirilgan.

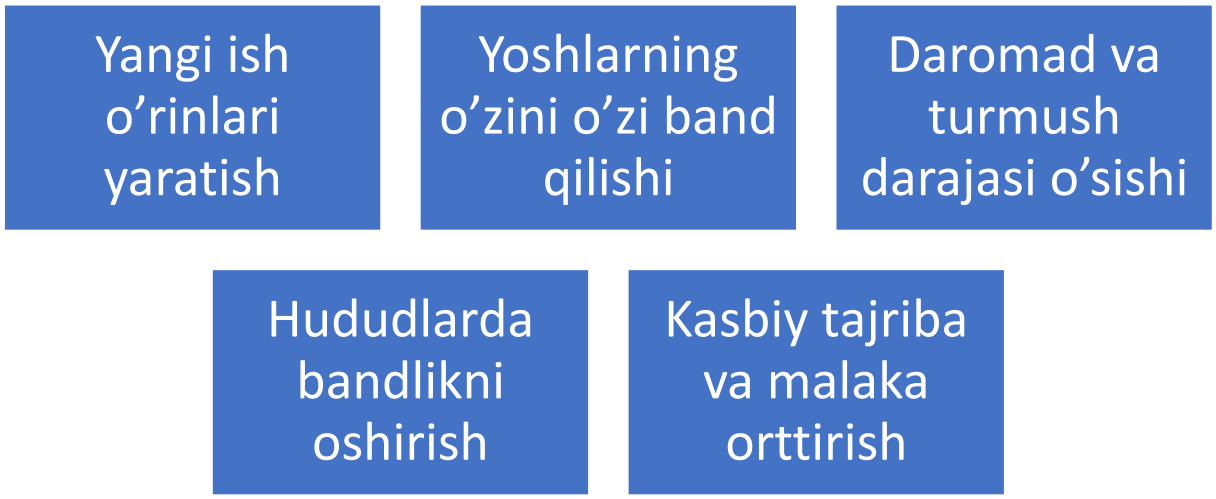

1-rasm. Kichik biznesning yoshlar bandligini ta’minlashdagi asosiy yo‘nalishlari

Ayniqsa, xizmat ko‘rsatish, savdo, hunarmandchilik, agrobiznes, turizm va axborot texnologiyalari sohalarida yosh tadbirkorlar uchun qulay imkoniyatlar mavjud. Raqamli texnologiyalarning rivojlanishi esa onlayn savdo, frilans va masofaviy xizmatlar orqali kam xarajat bilan biznes boshlash imkonini kengaytirmoqda.

3. Tadbirkorlik tashabbuslarini rivojlantirish bosqichlari

Yoshlar tadbirkorlik tashabbusi g‘oyadan boshlanib, amaliy biznesga aylanguniga qadar bir necha bosqichdan o‘tadi. Har bir bosqichda tegishli bilim, moliyaviy resurs va maslahat yordami zarur bo‘ladi. 2-rasmda yosh tadbirkorning biznesni shakllantirish jarayoni aks ettirilgan.

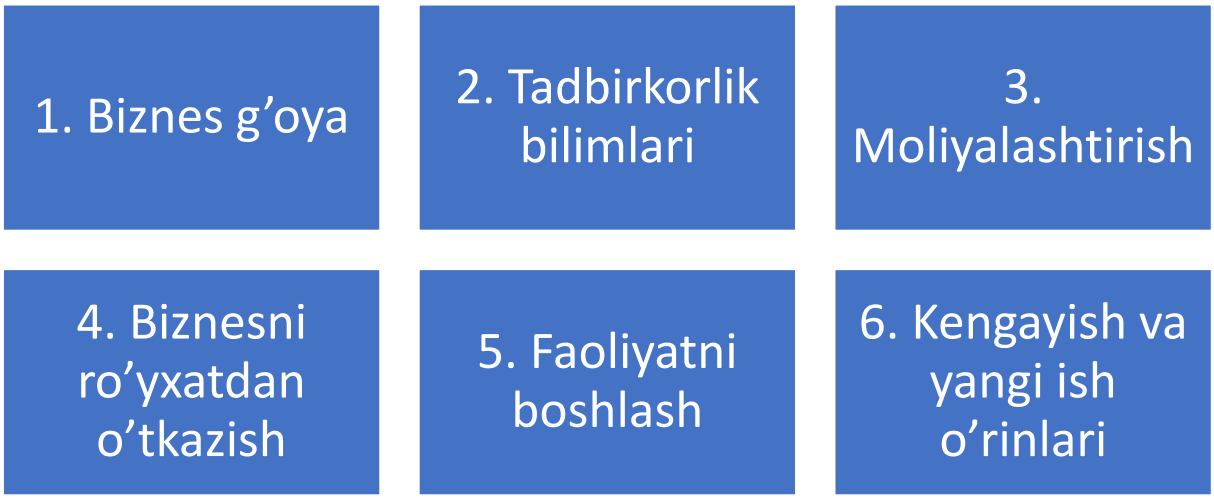

2-rasm. Yoshlar tadbirkorlik tashabbusini rivojlantirish bosqichlari

Ushbu jarayonda ta’lim muassasalari, tadbirkorlik inkubatorlari, tijorat banklari, mikromoliya tashkilotlari va davlat qo‘llab-quvvatlash dasturlari muhim rol o‘ynaydi. Ayniqsa, universitetlarda tadbirkorlik ko‘nikmalarini shakllantirish, startap loyihalarni tanlovlar orqali rag‘batlantirish yosh avlodning tadbirkorlik madaniyatini oshiradi.

4. Mavjud muammolar va takliflar

Kichik biznesni rivojlantirishga qaramay, yosh tadbirkorlar bir qator muammolarga duch kelmoqda: boshlang‘ich kapital va kredit olish imkoniyatining cheklanganligi, biznes yuritish bo‘yicha amaliy tajriba yetishmasligi, bozor va marketing bilimlarining pastligi, ma’muriy jarayonlarning murakkabligi. Mazkur muammolarni hal etish uchun quyidagilar tavsiya etiladi:

– yosh tadbirkorlar uchun imtiyozli kredit, grant va kafolat mexanizmlarini kengaytirish;

– universitetlarda amaliy tadbirkorlik kurslari va biznes-inkubatorlarni rivojlantirish;

– tajribali tadbirkorlar bilan ustoz-shogird (mentorlik) tizimini joriy etish;

– biznesni ro‘yxatdan o‘tkazish va hisobot berish jarayonlarini raqamlashtirish va soddalashtirish;

– hududlarda yoshlar uchun hunar o‘rgatish va kooperatsiya markazlarini ko‘paytirish.

Xulosa

Kichik biznes yoshlar bandligini ta’minlash va tadbirkorlik tashabbuslarini rivojlantirishning eng muhim iqtisodiy omillaridan biridir. U nafaqat yangi ish o‘rinlari yaratadi, balki yoshlarda mustaqil fikrlash, tashabbuskorlik va mas’uliyat kabi fazilatlarni shakllantiradi. Kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash, moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish, ta’lim va tadbirkorlikni uzviy bog‘lash orqali yoshlar bandligini yanada oshirish va barqaror iqtisodiy o‘sishga erishish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Juraboev, H. (2025). The contribution of small enterprises and private entrepreneurs to job creation in the labor market. Green Economy and Development, 3(7). https://doi.org/10.5281/zenodo.16105404

2. Schumpeter, J. A. (1934). The theory of economic development. Harvard University Press.

3. Nasridinovna, T. O. (2025). Global impact and recovery of the tourism business and increasing the competitiveness of the tourism industry in Uzbekistan. Modern problems in education and their scientific solutions, 1(6), 125-131.

4. Nasridinovna, T. O. (2024). Methods of Assessing the Competitiveness of Entrepreneurial Activity in Tourism Enterprises. Gospodarka i Innowacje., 46, 590 594.

5. Yuldasheva, D. A. (2022). The role of small business and private entrepreneurship in providing youth employment in the new Uzbekistan. Актуар молия ва бухгалтерия ҳисоби, (3), 15–17.

6. Тешабаева, О. (2023). ТУРИЗМ СОҲАСИДАГИ ТАДБИРКОРЛИК КОРХОНАЛАРИ РАҚОБАТБАРДОШЛИГИНИ ОШИРИШНИНГ НАЗАРИЙ ВА УСЛУБИЙ АСОСЛАРИ. Economics and Innovative Technologies, 11(3), 207-214.

7. Teshabaeva Odina Nasridinovna. (2025). TURIZM SANOATIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISH VA STRATEGIK YONDASHUVLAR. "RAQAMLI IQTISODIYOT" ILMIY-ELEKTRON JURNALI 10-SON.

8. Тешабаева, О. Н. (2025b). Туризм соҳасида тадбиркорликни ривожлантиришнинг иқтисодий механизми: глобал тенденциялар ва миллий тажриба. Modern Educational System and Innovative Teaching Solutions, 1(8), 199–204.